Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0249

Medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskeva uusi strategia

Euroopan parlamentin päätöslauselma 7. heinäkuuta 2026 medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevasta uudesta strategiasta (2025/2181(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2010/13/EU (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) muuttamisesta vaihtuvien markkinarealiteettien vuoksi 14. marraskuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/1808[1],

– ottaa huomioon mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta 11. huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1083 (eurooppalainen medianvapaussäädös)[2],

– ottaa huomioon digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta 19. lokakuuta 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös)[3],

– ottaa huomioon tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828

---

1 EUVL L 303, 28.11.2018, s. 69, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj.
2 EUVL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.
3 EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.

muuttamisesta 13. kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös)[4],

– ottaa huomioon 25. maaliskuuta 2021 antamansa päätöslauselman digitaalisen koulutuspolitiikan muotoilusta[5],

– ottaa huomioon 11. toukokuuta 2022 annetun komission tiedonannon ”Lasten ja nuorten digitaalinen vuosikymmen: uusi eurooppalainen Parempi internet lapsille -strategia (BIK+)” (COM(2022)0212),

– ottaa huomioon 12. marraskuuta 2025 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ”Eurooppalainen demokratian kilpi: vahvojen ja selviytymiskykyisten demokratioiden voimaannuttaminen” (JOIN(2025)0791),

– ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2025 annetun komission tiedonannon perustaitoja koskevasta toimintasuunnitelmasta (COM(2025)0088),

– ottaa huomioon 3. joulukuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Euroopan media-ala digitaalisella vuosikymmenellä: elpymistä ja muutosta tukeva toimintasuunnitelma” (COM(2020)0784),

– ottaa huomioon 10. helmikuuta 2026 annetun komission tiedonannon ”Verkkokiusaamisen torjumista koskeva toimintasuunnitelma – Vahvalla yhteistyöllä turvallisempi verkkoympäristö” (COM(2026)0071),

– ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2026 annetun komission tiedonannon ”Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskeva strategia” (COM(2026)0110),

– ottaa huomioon 26. marraskuuta 2025 antamansa päätöslauselman alaikäisten suojelusta verkossa[6],

– ottaa huomioon 22. syyskuuta 2024 tehdyn YK:n tulevaisuussopimuksen,

– ottaa huomioon Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselman nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027[7],

---

4 EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
5 EUVL C 494, 8.12.2021, s. 2.
6 EUVL C, C/2026/1708, 24.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1708/oj.
7 EUVL C 456, 18.12.2018, s. 1.

– ottaa huomioon komission julkaisun vuodelta 2026 ”Tekoälyn ja datan eettinen käyttö opetuksessa ja oppimisessa – ohjeet opettajille”,

– ottaa huomioon komission julkaisun vuodelta 2026 ”Tietotekniikan opetuksen suositukset: Käytännön strategioita eurooppalaisia luokkahuoneita varten”,

– ottaa huomioon vuonna 2024 julkaistut koulutuspoliittisille päättäjille suunnatut komission suuntaviivat hyvinvoinnista ja mielenterveydestä koulussa ”Wellbeing and mental health at school – Guidelines for education policymakers”,

– ottaa huomioon yhteisen tutkimuskeskuksen julkaisun vuodelta 2025 sosiaalisen median käytöstä ja nuorten mielenterveydestä EU:ssa ”Social media usage and adolescents’ mental health in the EU”,

– ottaa huomioon Unescon raportit, erityisesti vuonna 2025 julkaistun media- ja informaatiolukutaitoa kaikille käsittelevän raportin ”Media and information literacy for all: closing the gaps: global analysis of the current state of play of media and information literacy”,

– ottaa huomioon OECD:n julkaisun vuodelta 2023 ”Pisa 2022 Results (Volume II): Learning During - and From - Disruption”,

– ottaa huomioon 10. lokakuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Asetuksen (EU) 2022/2065 28 artiklan 4 kohdan nojalla annetut suuntaviivat toimenpiteille alaikäisten korkeatasoisen yksityisyydensuojan ja turvallisuuden varmistamiseksi verkossa”[8],

– ottaa huomioon 20. marraskuuta 1989 tehdyn YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista ja siihen liittyvän yleiskommentin nro 25 (2021) lasten oikeuksista digitaalisessa ympäristössä,

– ottaa huomioon OECD:n julkaisun vuodelta 2025 ”Recommendation of the Council on Children in the Digital Environment”,

– ottaa huomioon vuonna 2018 julkaistut Euroopan neuvoston suuntaviivat, jotka koskevat lapsen oikeuksien kunnioittamista, suojelua ja toteuttamista digitaalisessa ympäristössä,

– ottaa huomioon vuonna 2020 julkaistun Euroopan neuvoston raportin ”Media Literacy for all: Supporting marginalised groups through community media”,

– ottaa huomioon joulukuussa 2025 hyväksytyn Euroopan neuvoston viestintä- ja tietoyhteiskunta-asioiden ohjauskomitean

---

8 EUVL C, C/2025/5519, 10.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5519/oj.

toimintapoliittisen asiakirjan ”National Media and Information Literacy (MIL) Strategies: Practical Steps and Indicators”,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan mietinnön (A10-0173/2026),

A. toteaa, että medialukutaidolla ja digitaalisella oppimisella on olennainen merkitys siinä, että kansalaisille voidaan tarjota kriittiset taidot, joita he tarvitsevat voidakseen arvioida, todentaa, luoda ja jakaa tietoa ja mediasisältöä itsenäisesti ja vastuullisesti perinteisillä ja verkkoalustoilla ja tehdä tietoon perustuvia valintoja jatkuvasti kehittyvässä informaatioympäristössä; toteaa, että nämä taidot vahvistavat kansalaisvaikuttamista, sosiaalista osallisuutta ja demokratioiden selviytymiskykyä;

B. toteaa, että medialukutaito ja digitaalinen oppiminen tarjoavat nyky-yhteiskunnan perustaitoja ja ovat ratkaisevan tärkeitä torjuttaessa disinformaation leviämistä, tiedotusvälineitä kohtaan tunnetun luottamuksen vähenemistä sekä verkkoalustojen, uusien media-alan toimijoiden, kuten vaikuttajien ja sisällöntuottajien, ja tekoälyn vaikutusta; katsoo, että medialukutaito ja digitaalinen oppiminen ovat tarpeen, kun otetaan huomioon tiedonkulutustottumusten muuttuminen ja sen taustalla oleva skrollauskulttuuri;

C. toteaa, että medialukutaito ja digitaalinen oppiminen ovat välttämättömiä käyttäjien digitaalisen hyvinvoinnin varmistamisen kannalta;

D. ottaa huomioon, että tavat, joilla mediaa ja digitaalista sisältöä kulutetaan, ovat muuttuneet merkittävästi, kun käyttäjät, erityisesti alaikäiset ja nuoret, valikoivat yhä enemmän räätälöityjä sisältömuotoja sosiaalisen median alustoilla, seuraavat tiiviisti vaikuttajien toimintaa, tukeutuvat vahvasti suosittelualgoritmeihin ja jaksavat usein keskittyä lyhyemmän aikaa kuin käyttäessään perinteisiä tiedotusvälineitä; ottaa huomioon, että sosiaalinen media voi nopeasti räätälöidä syötteensä, mikä altistaa käyttäjät, erityisesti alaikäiset, ikääntyneet ja muut haavoittuvassa asemassa olevat käyttäjät, riskille siitä, että haitallinen sisältö voimistuu tai että he jäävät tietokuplaan;

E. ottaa huomioon, että digitaalisten alustojen tietyt suunnitteluominaisuudet, kuten suosittelualgoritmit, voivat vaikuttaa sisällön valintaan ja näkyvyyteen ja lisätä riskejä, jotka liittyvät käyttäjien hyvinvointiin ja haitalliselle sisällölle altistumiseen;

F. katsoo, että nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ihmisillä EU:ssa olisi oltava monipuoliset kognitiiviset, tekniset ja sosiaaliset taidot, jotta he voivat käyttää ja analysoida mediasisältöä tehokkaasti ja siten pystyä torjumaan mahdollisia manipulointitoimia tai

hybridihyökkäyksiä, joilla pyritään horjuttamaan kansalaiskeskustelua ja demokraattisia prosesseja;

G. toteaa, että laadukas, riippumaton ja moniarvoinen journalismi on demokraattisten yhteiskuntien kulmakivi ja keskeisessä asemassa medialukutaidon vahvistamisessa, disinformaation torjunnassa ja kansalaisten tietoekosysteemiin kohdistuvan luottamuksen lisäämisessä, millä on myönteinen vaikutus media-alan taloudelliseen kestävyyteen; toteaa, että julkisen palvelun media on keskeisessä asemassa näiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta ja että se tarvitsee riittävän ja kestävän rahoituksen;

H. katsoo, että medialukutaitoa ja digitaalista koulutusta on pidettävä kattavan elinikäisen oppimisen strategian erottamattomina osina ja että strategiassa olisi otettava huomioon oppijoiden ja koulutus- ja tietoekosysteemin sidosryhmien, kuten vanhempien, huoltajien, opettajien, tiedotusvälineiden, toimittajien, kirjastojen, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja uusien media-alan toimijoiden, kuten vaikuttajien ja sisällöntuottajien, erityistarpeet; ottaa huomioon, että sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevassa strategiassa elinikäinen oppiminen, digitaidot, medialukutaito ja kaikkien ikäryhmien osallistuminen katsotaan sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden ja demokraattisten yhteiskuntien selviytymiskyvyn keskeisiksi edellytyksiksi;

I. toteaa, että tosiasiallinen medialukutaito ja digitaalinen oppiminen edellyttävät yhdenvertaisia mahdollisuuksia koulutukseen pääsyssä ja moniarvoista informaatioympäristöä;

J. ottaa huomioon, että yhä nuoremmat lapset käyttävät sosiaalista mediaa ja että 97 prosenttia EU:n nuorista käyttää internetiä päivittäin ja sosiaalisen median alustoista on tulossa 15–24-vuotiaiden nuorten tärkein tiedonlähde[9];

K. ottaa huomioon, että medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevat lähestymistavat vaihtelevat eri puolilla EU:ta ja että niiden sisällyttämisessä koulujen opetussuunnitelmiin ja niihin liittyville eri toimille ja ohjelmille annettavan taloudellisen tai hallinnollisen tuen tasossa sekä toimivaltaisissa viranomaisissa ja elimissä ja niiden välisessä yhteistyössä on merkittäviä eroja;

L. ottaa huomioon, että YK:n lapsen oikeuksien komitean vuonna 2021 hyväksymässä yleiskommentissa nro 25 lasten oikeuksista digitaalisessa ympäristössä todetaan, että jokaisen lapsen oikeuksia on kunnioitettava ja suojeltava ja lapsen oikeuksien on toteuduttava digitaalisessa ympäristössä ja että digitaalisten palvelujen tarjoajien on noudatettava korkeimpia eettisiä standardeja sekä yksityisyyden

---

9 Maza, M.T. ym., ”Association of Habitual Checking Behaviors on Social Media with Longitudinal Functional Brain Development”, *JAMA Pediatrics*, nide 177, nro 2, 2023, s. 160–167.

ja turvallisuuden standardeja sekä sopivaa ikätasoa asettaessaan tuotteitaan ja palvelujaan lasten saataville;

M. katsoo, että medialukutaitoa ja digitaalisen oppimisen taitoja olisi kehitettävä varhaisesta iästä alkaen ja että niiden ottaminen osaksi varhaiskasvatusta auttaa valmistamaan lapsia paremmin digitaalisen ympäristön haasteisiin heidän ikä- ja kehitystasoonsa sopivalla tavalla; toteaa, että nämä taidot ovat yhtä tärkeitä henkilön koko elämän ajan, mikä edellyttää elinikäistä oppimista;

N. toteaa, että jos alaikäisille annetaan digitaalisia välineitä tai digitaaliteknologiaa liian varhain, ennen kuin heille on kehittynyt perusmedialukutaito ja kriittisen ajattelun taito analogisilla välineillä, he altistuvat lukuisille digitaalisille riskeille ja verkkohaitoille, joiden tunnistamiseen tai hallitsemiseen heillä ei ehkä vielä ole keinoja;

O. ottaa huomioon, että kaikki ihmisryhmät, erityisesti alaikäiset, nuoret, ikääntyneet, vammaiset henkilöt ja ihmiset maaseutu- ja syrjäisillä alueilla, joilla on vähemmän digitaalista infrastruktuuria, ovat edelleen muita alttiimpia hyväksikäytölle digitaalisessa ympäristössä; ottaa huomioon, että kaikenikäiset kansalaiset, erityisesti alaikäiset, joiden kognitiiviset kyvyt eivät ole vielä täysin kehittyneet, ovat alttiita tekoälyn tuottamaan sisältöön ja chattibotteihin liittyville riskeille;

P. ottaa huomioon, että poliittiset päättäjät sekä kansallisella että EU:n tasolla ovat keskustelleet alaikärajan käyttöönotosta alaikäisten suojelemiseksi verkkoalustojen käytön yhteydessä, mukaan lukien alaikäraja, iän todentaminen ja vanhempia varten kehitetyt valvontaohjelmat;

Q. ottaa huomioon, että komissio perusti maaliskuussa 2026 lasten verkkoturvallisuutta käsittelevän asiantuntijapaneelin, jonka tehtävänä on laatia suosituksia lasten suojelun parantamisesta ja heidän mahdollisuuksiensa lisäämisestä digitaalisessa ympäristössä; ottaa huomioon, että paneeli tarkastelee myös sitä, mikä merkitys medialukutaidolla ja digitaalisella oppimisella on lapsille, vanhemmille ja opettajille;

R. ottaa huomioon, että EU:n audiovisuaali- ja media-alan lainsäädännössä vahvistetaan medialukutaidon määritelmä ja tunnustetaan sen merkitys erityisesti eurooppalaisen medianvapaussäädöksen 2 artiklan 21 alakohdan ja audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin mukaisten medialukutaitoa koskevien velvoitteiden kautta; ottaa huomioon, että eurooppalaisen medianvapaussäädöksen 13 artiklassa annetaan eurooppalaisen mediapalvelulautakunnan tehtäväksi vaihtaa medialukutaitoa koskevia parhaita käytäntöjä;

Medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevan uuden lähestymistavan keskeiset osat

1. korostaa, että medialukutaitoon ja digitaaliseen oppimiseen sovellettavalla tulevaisuuteen suuntautuvalla lähestymistavalla olisi pyrittävä tarjoamaan kaikenikäisille ihmisille perustaidot, joiden avulla he voivat saada täyden hyödyn digitaalisesta ympäristöstä, parantaa luovia taitojaan, hyötyä altistumisesta eri lähteille ja välttää verkkoalustojen käyttöön ja suunnitteluun liittyviä riskejä;

2. korostaa medialukutaidon merkitystä sellaisten kriittisen ajattelun taitojen tarjoamisessa yksilöille, jotka edistävät tietoon perustuvaa ja itsenäistä päätöksentekoa demokraattisissa prosesseissa ja lisäävät kansalaisvastuuta disinformaation, polarisaation ja ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjumiseksi erityisesti vaalien yhteydessä;

3. korostaa, että medialukutaito ja digitaalinen oppiminen olisi otettava huomioon laajemmissa EU:n aloitteissa, joilla pyritään turvaamaan demokraattisia prosesseja, esimerkiksi EU:n demokratian kilven yhteydessä;

4. toteaa, että medialukutaidon opettamiseen ja digitaaliseen oppimiseen sovellettavien lähestymistapojen on oltava innovatiivisia ja kaikille väestöryhmille tarkoitettuja ja ne on mukautettava oppijoiden, erityisesti maantieteellisten, sosiaalisten, kulttuurillisten ja taloudellisten tekijöiden vuoksi heikommassa ja haavoittuvassa asemassa olevien käyttäjien, tarpeisiin;

5. toteaa, että Safer Internet -keskusten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen toteuttama vertaiskoulutus on tehokas väline, joka tavoittaa lapset ja nuoret virallista koulutusta täydentävillä viesteillä internetin turvallisesta käytöstä;

6. korostaa medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen keskeistä roolia turvallisen digitaalisessa ympäristössä toimimisen mahdollistamisessa käyttäjille, kuten verkkokiusaamisen ja muiden verkkohaittojen torjunnassa; korostaa erityisesti, että medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen taitojen tarjoaminen koko koulutuspolun ajan ja elinikäisen oppimisen toimissa on ratkaisevan tärkeää kriittisen ajattelun, itsetietoisuuden ja vastuullisen verkkokäyttäytymisen kehittämiseksi ja vahvistamiseksi;

7. korostaa, että medialukutaitoa koskevilla politiikkatoimilla olisi lisättävä tietoisuutta siitä, miten digitaaliset ympäristöt ja alustojen suunnittelu vaikuttavat tapaan, jolla tietoa käytetään, mukaan lukien kyky ymmärtää algoritmien toimintaa ja tunnistaa riippuvuutta aiheuttava suunnittelu ja emotionaalisesti manipuloiva sisältö;

8. korostaa digitaalisten ympäristöjen kasvavaa vaikutusta käyttäjien mielenterveyteen ja hyvinvointiin; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään medialukutaidon ja digitaalisen

oppimisen ohjelmiin digitaalisen empatiakyvyn kehittämisen, vastuullisen verkkokäyttäytymisen ja ymmärryksen digitaalisen ympäristön vaikutuksesta mielenterveyteen ja hyvinvointiin, koska ne ovat tärkeitä tekijöitä verkkokiusaamisen ehkäisemisessä ja digitaalisen hyvinvoinnin edistämisessä;

9. korostaa, että on tärkeää käyttää kaikkia saatavilla olevia asiaankuuluvia sääntelyvälineitä ja edistää tarvittaessa kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden välistä yhteistyötä medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevan EU:n lähestymistavan saavuttamiseksi;

10. korostaa, että on tärkeää vahvistaa julkisten ja yksityisten sidosryhmien välistä yhteistyötä medialukutaidon edistämiseksi kaikkialla EU:ssa; korostaa kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, yhteisöaloitteiden, vapaaehtoisten sekä kulttuurialan toimijoiden tärkeää roolia luottamuksen rakentamisessa ja siten vuoropuheluun perustuvan julkisen keskustelun edistämisessä;

11. suhtautuu myönteisesti medialukutaitoa käsittelevän asiantuntijaryhmän ja eurooppalaisen digitaalisen median seurantafoorumin (EDMO) työhön ja niiden merkitykseen poliittisten päättäjien, tutkijoiden ja käytännön toimijoiden tuomisessa yhteen monialaisen asiantuntijayhteisön rakentamiseksi, parhaiden käytäntöjen jakamiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi; kehottaa niitä vahvistamaan medialukutaitoon liittyviä toimiaan, jotta ne voivat tukea jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä;

12. korostaa, että on tärkeää sisällyttää medialukutaito ja digitaalinen oppiminen koulujen opetussuunnitelmiin koko virallisen koulutusprosessin ajan ja että on kehitettävä näyttöön perustuva ja kokonaisvaltainen lähestymistapa digitaaliteknologian käyttöön kouluissa;

13. korostaa, että on tärkeää edistää medialukutaitoa ja digitaalista oppimista virallisen koulutusjärjestelmän ja työpaikkojen ulkopuolella, jotta varmistetaan elinikäinen oppiminen ja koko yhteiskunnan kattava lähestymistapa, johon osallistuvat hallitukset, oppilaitokset, kansalaisyhteiskunta, mediaorganisaatiot, teknologia-alustat ja perheet;

14. kehottaa komissiota perustamaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa jäsennellyn seuranta- ja arviointikehyksen kansallisille medialukutaitotoimille, mukaan lukien mitattavissa olevat indikaattorit, joilla arvioidaan tietämystä, käyttäytymiseen liittyviä tuloksia, kriittisen ajattelun kehittymistä ja häiriönsietokykyä disinformaatiota vastaan, muun muassa pitkittäistutkimusten sekä ikätasolle sopivien lähestymistapojen ja vanhempien tukiohjelmien arvioinnin avulla;

Medialukutaito ja digitaalinen oppiminen: nykypäivän mediaekosysteemin peruspilareiden vahvistaminen

15. kehottaa EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevan koordinoidun EU:n lähestymistavan vahvistamiseksi;

16. kehottaa komissiota arvioimaan ja tarvittaessa ehdottamaan yhteistä EU:n lähestymistapaa, joka koskee ikätason mukaista pääsyä verkkoalustoille, erityisesti sosiaalisen median alustoille, noudattaen lähestymistapaa, joka perustuu lasten hyvinvoinnin suojeluun, alaikäisten kognitiiviseen ja emotionaaliseen kehitykseen liittyvien tarpeiden huomioon ottamiseen ja tarpeeseen varmistaa turvallinen ja ikätasolle sopiva digitaalinen ympäristö, kunnioittaen samalla kaikilta osin perusoikeuksia ja kansallisten lähestymistapojen eroja;

17. kehottaa komissiota arvioimaan audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin asiaankuuluvia säännöksiä, varmistamaan sen täytäntöönpanon ja ehdottamaan kohdennettuja muutoksia, joilla parannetaan edelleen videonjakoalustojen käyttäjien, erityisesti alaikäisten käyttäjien, suojelun tasoa, laajennetaan mediasisältöä koskevia sääntöjä vaikuttajiin ja sisällöntuottajiin ja varmistetaan tekoälyn tuottaman, tekoälyn manipuloiman ja kaupallisesti sponsoroidun sisällön tosiasiallinen merkitseminen tukeutumatta yksinomaan merkintöihin tai automaattisiin indikaattoreihin;

18. kehottaa kehittämään vaikuttajille ja sisällöntuottajille käytännesäännöt ja selkeät suuntaviivat, jotka koskevat medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen periaatteiden sisällyttämistä niiden sisältöön, ja tekemään niitä tunnetuksi, kun otetaan huomioon näiden merkittävä rooli tiedonkulutustottumusten muovaamisessa erityisesti nuorten keskuudessa; kannustaa verkkoalustoja lisäämään medialukutaitoa, kriittistä ajattelua ja verkkoturvallisuutta aktiivisesti edistävän sisällön näkyvyyttä muun muassa suosittelujärjestelmien kautta;

19. kehottaa jäsenvaltioita huolehtimaan tehokkaasta valvonnasta ja varmistamaan, että videonjakoalustat noudattavat velvoitettaan säätää tehokkaista toimenpiteistä ja välineistä medialukutaitoa varten ja lisätä käyttäjien tietoisuutta kyseisistä toimenpiteistä ja välineistä, kuten audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin 28 b artiklan 3 kohdassa säädetään; kehottaa kansallisia sääntelyviranomaisia ja -elimiä käyttämään eurooppalaisen medianvapaussäädöksen 15 artiklan nojalla perustettua yhteistyömekanismia sen varmistamiseksi, että tämä velvoite pannaan tehokkaasti täytäntöön kaikkialla EU:ssa;

20. muistuttaa, että jäsenvaltioilla on audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin 33 a artiklan nojalla velvollisuus edistää medialukutaitoa ja toteuttaa toimenpiteitä sen kehittämiseksi sekä antaa komissiolle kertomus näiden toimenpiteiden

täytäntöönpanosta; kannustaa kansallisia media-alan sääntelyviranomaisia kuulemaan tällaisia toimenpiteitä kehittäessään kaikkien väestöryhmien edustajia ja noudattamaan tällaisia toimenpiteitä soveltaessaan räätälöityä lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon kaikenikäisten tarpeet; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kyseisillä viranomaisilla on vakaat erilliset määrärahat medialukutaitoa koskevien toimenpiteiden edistämiseksi ja toteuttamiseksi;

21. kehottaa erittäin suuria verkkoalustoja ottamaan käyttöön kohtuullisia, oikeasuhteisia ja tehokkaita lieventäviä toimenpiteitä, joilla puututaan järjestelmäriskeihin, jotka johtuvat käyttäjien, erityisesti alaikäisten, puutteellisten medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen taitojen hyväksikäytöstä, kuten digipalvelusäädöksessä edellytetään; kehottaa erittäin suuria verkkoalustoja tekemään medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevia vaikutustenarviointeja, jotta voidaan tunnistaa ennakoivasti, miten niiden palvelujen suunnittelu voi vaikuttaa käyttäjien kykyyn käyttää ja luoda sisältöä ja olla vuorovaikutuksessa sen kanssa;

22. korostaa, että tällaisissa vaikutustenarvioinneissa olisi otettava huomioon myös vaikutukset käyttäjien hyvinvointiin sekä kognitiiviseen ja sosioemotionaaliseen kehitykseen ja mielenterveyteen sekä osallistumiseen perustuviin tai mahdollisesti riippuvuutta aiheuttaviin suunnitteluominaisuuksiin liittyvät riskit; kehottaa tekemään vaikutustenarvioinneista avoimia, riippumattomia ja julkisesti saatavilla olevia;

23. kehottaa komissiota varmistamaan, että medialukutaitoa koskevat sitoumukset pannaan tehokkaasti täytäntöön disinformaatiota koskevien digipalvelusäädöksen käytännesääntöjen mukaisesti;

24. kehottaa komissiota käsittelemään medialukutaitoa ja digitaalista oppimista, kun se tarkastelee uudelleen digipalvelusäädöksen mukaisia suuntaviivoja toimenpiteille alaikäisten korkeatasoisen yksityisyydensuojan ja turvallisuuden varmistamiseksi verkossa, erityisesti kun on kyse medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevista toimenpiteistä, joita verkkoalustat voisivat toteuttaa varmistaakseen alaikäisille ikätasolle sopivan kokemuksen verkossa;

25. kehottaa eurooppalaista mediapalvelulautakuntaa käyttämään eurooppalaisen medianvapaussäädöksen 19 artiklan mukaista jäsenneltyä vuoropuhelua siihen, että voidaan seurata erittäin suurten verkkoalustojen medialukutaidon osalta toteuttamia toimia sekä lujittaa mediapalvelujen tarjoajien välistä vuoropuhelua medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen sekä hyvämaineisten tiedotusvälineiden näkyvyyden edistämisestä;

26. korostaa, että medialukutaitoa koskevissa politiikoissa on kunnioitettava täysin sananvapautta ja tiedotusvälineiden

moniarvoisuutta ja lisättävä käyttäjien vaikutusmahdollisuuksia rajoittamatta kuitenkaan pääsyä erilaisiin tietolähteisiin;

27. korostaa, että medialukutaito riippuu paitsi käyttäjien kyvystä arvioida tietoa kriittisesti myös sellaisen vahvan, riippumattoman ja laadukkaan journalismin olemassaolosta, joka tarjoaa luotettavaa, todennettua ja moniarvoista tietoa; kehottaa komissiota vahvistamaan tukea perinteisille tiedotusvälineille unionin, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, kun otetaan huomioon niiden keskeinen rooli kansalaisille tiedottamisessa, muun muassa edistämällä oikeudenmukaista korvausta journalistisesta sisällöstä ja varmistamalla kestävän rahoituksen erityisesti tulevan AgoraEU-ohjelman ja muiden vastaavien ohjelmien avulla;

28. pyytää komissiota asettamaan medialukutaitoa koskevat toimet etusijalle tiedotusvälineiden resilienssiä edistävässä ohjelmassa ja varmistamaan, että toimet tavoittavat kaikki ikäryhmät (nuoret, aikuiset, ikääntyneet) maaseutualueilla, syrjäisillä alueilla ja kaupunkialueilla;

29. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kansallisiin medialukutaitoon liittyviin toimenpiteisiin sisältyy erityisiä tiedotusstrategioita sosioekonomisesti huono-osaisille ryhmille, vammaisille henkilöille, syrjäisillä alueilla asuville henkilöille ja henkilöille, joilla on heikommat digitaaliset taidot, jotta vältetään se, että medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen puutteet vahvistaisivat laajempaa eriarvoisuutta;

30. korostaa tarvetta varmistaa vakaa ja pitkäjänteinen EU:n rahoitus medialukutaidolle ja digitaaliselle oppimiselle; kehottaa komissiota asettamaan asiaankuuluvissa EU:n ohjelmissa, myös tulevassa AgoraEU-ohjelmassa, etusijalle medialukutaitoa koskevat aloitteet keskittyen kriittiseen ajatteluun, häiriönsietokykyyn disinformaatiota vastaan ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen;

31. kehottaa komission medialukutaitoa käsittelevää asiantuntijaryhmää, eurooppalaista mediapalvelulautakuntaa ja Euroopan digitaalisten palvelujen lautakuntaa tekemään tiivistä yhteistyötä medialukutaitoon ja digitaaliseen oppimiseen liittyvissä asioissa ja antamaan lisäohjeita käytännön toimista, joita voitaisiin toteuttaa kansallisella tasolla;

32. pyytää komissiota järjestämään eurooppalaisen medialukutaitoviikon vuotuisena lippulaivatapahtumana, jossa esitellään esimerkkejä parhaista käytännöistä ja tarjotaan osallistava foorumi keskustelulle ja valmiuksien kehittämiselle, ja kannustamaan monenlaisia sidosryhmiä ja instituutioita, myös jäsenvaltioissa olevia Euroopan parlamentin yhteystoimistoja ja kansainvälisiä järjestöjä, osallistumaan aktiivisesti medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen edistämiseen varmistaen, että tällaiset tapahtumat edustavat näkemysten moninaisuutta;

Medialukutaito ja digitaalinen oppiminen: kokonaisvaltaisen ja tulevaisuuteen suuntautuvan koulutusjärjestelmän edistäminen

33. kehottaa komissiota tunnustamaan medialukutaidon ja digitaalisen koulutuksen kaikkien kansalaisten perustaidoiksi; kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen opetussuunnitelmiinsa ikätasolle sopivalla tavalla; korostaa, että medialukutaidon edistämiseen voidaan käyttää analogisia välineitä;

34. kehottaa komissiota kiinnittämään vuoteen 2030 ulottuvassa digitaalisen koulutuksen ja osaamisen tulevaisuutta koskevassa etenemissuunnitelmassa erityistä huomiota medialukutaitoon sekä digitaalisten taitojen vahvistamiseen, verkkokiusaamisen ehkäisemiseen ja digitaalisen hyvinvoinnin edistämiseen;

35. kehottaa komissiota yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa laatimaan medialukutaitoa koskevan eurooppalaisen oppaan ja muuta koulutusmateriaalia, joka on räätälöity kaikille ikäryhmille ja koulutustasoille, ja järjestämään säännöllisiä työpajoja, joissa keskitytään kriittiseen ajatteluun, tietolähteiden todentamiseen, tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen, tiedotusvälineiden vastuulliseen osallistumiseen ja faktantarkistusorganisaatioiden, journalististen itsesääntelyelinten ja yhteisöllisten tiedotusvälineiden rooliin, sekä antamaan vanhemmille ja huoltajille ohjeita ikätasolle sopivasta tiedotusvälineiden käytöstä, verkkoriskeistä ja tekoälyvälineistä;

36. kannustaa jäsenvaltioita kuulemaan opettajia, tutkijoita, tiedeyhteisöä, kansalaisyhteiskunnan järjestöjä, vanhempia, huoltajia ja nuorisojärjestöjä ja tekemään niiden kanssa yhteistyötä medialukutaitoa ja digitaalista oppimista koskevien aloitteiden kehittämisessä ja arvioinnissa sen varmistamiseksi, että ne vastaavat oppijoiden ja opettajien tarpeita;

37. kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota varmistamaan, että digitaalisten oppimisvälineiden käyttöönottoon koulutuksessa ei kohdistu sopimatonta kaupallista vaikuttamista; korostaa, että yksityisen sektorin toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön olisi oltava avointa, koulutuslähtöistä ja yleisen edun mukaista;

38. kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen ohjelmia, jotta käyttäjät voivat tehdä eron toimituksellisen, kaupallisen ja synteettisen sisällön välillä ja tunnistaa suostuttelevat tekniikat; korostaa tarvetta sisällyttää tekoälylukutaito näihin ohjelmiin, jotta osattaisiin tunnistaa tekoälyn tuottama sisältö ja siihen liittyvät manipuloinnin ja väärän tiedon riskit;

39. kehottaa komissiota tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa arvioimaan kiireellisesti ja kattavasti koulutusympäristöissä käytettävien digitaalisten laitteiden ja palvelujen, myös

tekoälyvälineiden, vaikutusta oppimistuloksiin, kognitiiviseen kehitykseen, hyvinvointiin, mielenterveyteen ja keskittymiskykyyn, jotta voidaan tukea niiden vastuullista käyttöä kouluissa; kehottaa komissiota ehdottamaan tarvittaessa politiikkatoimia, joilla voitaisiin harkita kohdennettuja rajoituksia tai kieltoja erityisesti varhaiskasvatuksessa sen varmistamiseksi, että digitaaliteknologian käyttö koulutuksessa on pedagogisesti ehdottoman perusteltua ja se on ikätasolle sopivaa, oikeasuhteista ja riippumattomaan tieteelliseen näyttöön perustuvaa, jotta nämä välineet tukevat oppimisprosesseja eivätkä korvaa niitä;

40. kannustaa jäsenvaltioita varmistamaan sekä opettajien (virallisessa, epävirallisessa tai arkioppimisessa) että kirjastonhoitajien jatkuvan koulutuksen media- ja digitaalisessa koulutuksessa ja tukemaan sitä riittävällä rahoituksella; kehottaa komissiota vahvistamaan medialukutaitokoulutusta Safer Internet -keskusten, Better Internet for Kids -alustan ja asiaankuuluvien EU:n alustojen kautta;

41. kehottaa komissiota ja asianomaisia kansallisia sääntelyviranomaisia tai -elimiä toteuttamaan medialukutaitoa ja digitaalista oppimista käsitteleviä koulutus- ja valistuskampanjoita, jotta voidaan lisätä tietoisuutta siitä, miten digitaaliset ympäristöt muovaavat käyttäytymistä verkossa, sekä saatavilla olevista vanhempia varten kehitetyistä valvontatoimenpiteistä, verkkoalustojen nykyisistä oikeudellisista velvoitteista ja saatavilla olevista tukimekanismeista, mukaan lukien saavutettavaa mielenterveystukea tarjoavat järjestöt;

42. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita edistämään kaikkien kansalaisten elinikäistä medialukutaitoa ja digitaalista oppimista keskittyen aikuisiin, ikääntyneisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin;

43. ottaa huomioon julkisten kirjastojen, yhteisökeskusten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen roolin luotettuina, saavutettavina ja osallistavina medialukutaidon ja digitaalisen oppimisen keskuksina, jotka edistävät sosiaalista osallisuutta, demokraattista osallistumista sekä tietämyksen, kulttuurin ja tiedon yhdenvertaista saatavuutta; kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan kumppanuuksia ja investointeja näihin keskeisiin paikallisiin infrastruktuureihin riittävän rahoituksen, henkilöstön koulutuksen ja ajantasaisten digitaalisten välineiden ja resurssien saatavuuden avulla;

44. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan yhteistyössä yleisen edun kannalta merkittävien toimijoiden ja asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa sellaisten häiriönsietokykyisten ja luotettavien digitaalisten ekosysteemien kehittämistä, jotka vahvistavat Euroopan digitaalista häiriönsietokykyä, tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja kansalaisten mahdollisuutta saada täsmällistä ja luotettavaa tietoa;

45. kehottaa jäsenvaltioita sekä niiden alue- ja paikallisviranomaisia edistämään medialukutaitoa ja digitaalista koulutusta innovatiivisesti

ja luovasti sekä fyysisessä että digitaalisessa kaupunkiympäristössä, jotta ne voivat edistää demokraattista osallistumista ja kansalaisvaikuttamista; korostaa, että kaupungeilla on ratkaiseva rooli sellaisten julkisten tilojen turvallisuuden varmistamisessa, joihin informaatioympäristö vaikuttaa yhä vahvemmin;

°

° °

46. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.